

CARABUS HAMPEI KÜSTER, VAR. ZILAHIENSIS CSIKI, ENDEMISM ÎN JUDEȚUL SĂLAJ

Gîndacul *Carabus hampei* Küster variația *zilahiensis* Csiki a fost descoperit și colectat în jurul anului 1900 în împrejurimile orașului Zalău, de către Z. Kiss Endre și a fost determinat de Csiki Ernő muzeograf al Muzeului Național din Budapesta¹, pe baza cîtorva exemplare care au ajuns în colecțiile acestui muzeu. Specia *hampei* Küst. din genul *Carabus* cuprinde mai multe variații de diferite dimensiuni cuprinse între 22 și 40 mm. lungime. Exemplarele mari de pînă la 40 mm. apar la variația *hunyadensis*, colectată din Munții Maramureșului, iar una dintre cele mai mici ca dimensiuni este variația *zilahiensis*, între 22—26 mm.

De la data descoperirii acestei variații (anul 1900) nu a mai fost capturat nici un exemplar, la Zalău sau în altă parte a țării, locul concret de capturare a exemplarelor ajunse la Muzeul din Budapesta nefiind precizat.

În urma cercetărilor făcute de noi, gîndacul a fost regăsit și identificat. El trăiește pe un teren deschis — arabil în partea de nord a municipiului Zalău, în actuala zonă industrială spre Valea Miței și Panic. Descrierea lui apare în lucrarea „*Käferfauna des Karpathen-Bekens*“ reeditată în anul 1946 la Budapesta², de aceea nu urmărim să repetăm acest lucru, decît să dăm unele precizări dobîndite în urma experienței de colectare. Lungimea exemplarelor adulte variază între 22—26 mm, elitele au culori diferite: albastru, verde, vișiniu spre roșu carmin, cu un luciu slab; picioarele au culoarea neagră.

Perioada de activitate intensă a populației adulte începe în luna iunie și durează pînă în septembrie inclusiv (primul exemplar fiind de fapt colectat în luna noiembrie 1964 fiind ascuns în pămîntul deja înghețat). După cum s-a constatat, avînd o perioadă lungă de prezență la suprafață pe parcursul unui an, nu este exclus să aibă două sau chiar trei generații pe an. *Carabus hampei* Küster, variația *zilahiensis*, duce o viață ascunsă, în timpul zilei stă ascuns în pămînt, apărînd noaptea la vînat după rîme, omizi, el fiind carnivor. Acest carabus (fugar), nu a fost în-

¹ E. Csiki, *Magyarország bogárfaunája*, Budapest, 1906 (mărcius 31), I, caietul 2, p. 160.

² E. Csiki, *Käferfauna des Karpathen-Beckens*, Budapest, 1946, p. 147.

tilnit timp de 70—80 de ani pînă la redescoperirea lui în anul 1964. În perioada anilor precedenți au fost capturate, de către autorul acestor rînduri, sute de exemplare, așezînd capcane pe sol sau fiind prinși ascunși sub baloții de paie rămași pe ogor după seceriș. Primit cu un deosebit interes acest gîndac necunoscut, a ajuns pe baza schimburilor efectuate la Muzeul de Istorie Naturală Grigore Antipa București, Muzeul Banatului Timișoara, Muzeul Bruckental Sibiu; Muzeul de Istorie și Artă din Zalău secția de entomologie avînd în colecția sa un număr de 13 exemplare.

Nefiind capturat pînă în prezent în nici o altă zonă a țării noastre sau a Europei Centrale și de Sud-Est, aceasta dovedește caracterul său endemic dezvoltîndu-se pe meleagurile Zalăului într-un biotop care întrunește unele condiții favorabile specifice acestei variații, adică teren deschis, dealuri cu o înălțime de cca. 200—300 m, încălzite de razele solare unde habitează o populație intensă a acestui carabus *var. zilahiensis*.

Acest gîndac intră în rîndurile curiozităților faunistice ale județului nostru precum este și fluturile *Argynnis laudice* prezent în număr relativ mare pe muntele Meseș, o specie de origine orientală³, dovadă că în județul Sălaj, prea puțin cercetat din punct de vedere entomologic, există posibilitatea să fie descoperite în continuare unele rarități sau chiar specii noi pentru fauna țării noastre.

ADALBERT TAKÁCS

CARABUS HAMPEI KÜSTER VAR. ZILAHIENSIS **CSIKI EINE EIGENTÜMLICHKEIT IN SÁLAJ BEZIRK**

(Zusammenfassung)

In dieser Mitteilung wird die Spezies *Carabus hampei* Küster, var. *zilahiensis* Csiki dargestellt, wiederentdeckt vom Verfasser des Artikels, im Jahre 1964. Bewohnt die Umgebung von Zalău in Komitat Sălaj. Anhand der Tausche des Verfassers, wurden die grossen Museen der Spezialität und die verschiedenen Sammler unseres Landes, Inhaber dieser Variation, die bis 1964 nur durch einigen Exemplare bekannt war.

Es werden eine Reihe der neuen Daten geliefert, über die Lebensweise und spezifischen Lebensraum dieser lokalen Variation.

³ E. V. Niculescu, *Fauna R.P.R.*, XI, fasc. 7, (familia Nymphalidae), București, 1965, p. 305—310.

